

Pedagogisk om seksuelt overførte infeksjoner

Michael Adler, Frances Cowan, Patrick French, Helen Mitchell, John Richens

ABC of sexually transmitted infections

5. utg. 89 s, ill, tab. London: BMJ Publishing Group, 2004. Pris USD 32
ISBN 0-7279-17617

Det er en bok det er vanskelig å legge fra seg. Slå opp på en tilfeldig side, og du finner noe som fanger interessen. Du nesten tvinges til å lese. Denne effekten skyldes den glimrende uttegningen, som vi kjenner igjen fra

BMJ og andre bøker i serien BMJ Books.

Formatet er A4 med to brede spalter. Men bare den venstre spalten brukes til tekst. Hele høyre spalte, og mange steder venstre spalte også, er fylt med fargefotografier av god kvalitet, tabeller, tekstbokser, flytdiagrammer og figurer. Dermed formidles veldig mye kunnskap uten bruk av mange ord. Slik skal lærebøker lages!

Boken har 17 kapitler, på 2–5 sider. Det første er en epidemiologisk oversikt og en beskrivelse av seksuelt overførte infeksjoner som et folkehelseproblem både i Storbritannia og i resten av verden. Deretter følger et innsiktsfullt bidrag om forebygging og kontroll av disse infeksjonene. De kliniske kapitlene starter med en beskrivelse av konsultasjonen. Deretter følger et kapittel om undersøkelsesteknikk og prøvetaking. Det er så 12 kapitler om ulike sykdommer, fra lus til AIDS. Hvert kapittel er litt forskjellig bygd opp, men inneholder det man forventer – enkel, praktisk veiledning om etiologi, diagnose, behandling og prognose. Et kapittel om laboratoriemetoder avslutter boken. I stedet for tradisjonelle referanser oppgis standardtekster og Internett-sider for videre lesing.

Det faglige innholdet er i stor grad i overensstemmelse med norske anbefalinger. Tilnærmingen til kondylomer avviker noe. Forfatterne anbefaler full undersøkelse av både kondylompasientene og deres seksualpartnere, blant annet med mikrobiologiske tester for *Candida albicans* og *Trichomonas vaginalis*. I Norge har vi heldigvis en mer avslappet holdning til kondylomer (1). *Trichomoniasis* får vel stor plass. Dette er en sykdom vi nå knapt ser i Norge.

Jeg anbefaler denne boken for medisinstudenter, for allmennleger, hudleger og gynekologer og for alle helsesøstre ved ungdomshelsestasjoner. Spesialistkandidater i kvinnesykdommer og hud- og veneriske sykdommer vil kanskje finne den noe

snau. De kan i tillegg vurdere det internasjonale referanseverket *Sexually transmitted diseases* (2). Medisinstudenter vil kanskje supplere med den norske *Seksuelt overførbare infeksjoner og genitale hudsykdommer* (1). I den kan man finne opplysninger om relevant norsk lovverk.

Preben Aavitsland

Nasjonalt folkehelseinstitutt
og
Klinikk for seksuell opplysning

Litteratur

1. Aavitsland P. Vellykket om kjønnssykdommer. Anmeldelse av boken: Seksuelt overførbare infeksjoner og genitale hudsykdommer. Tidsskr Nor Lægeforen 2004; 124: 1273.
2. Aavitsland P. Standardverk om seksuelt overførte sykdommer. Anmeldelse av boken: Sexually transmitted diseases. Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 2811.

Godt om sexologi

Elsa Almås

Sex & sexologi

187 s, tab, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2004.
Pris NOK 249
ISBN 82-15-00624-8

Psykolog og spesialist i klinisk sexologi Elsa Almås har skrevet en introduksjonsbok til sexologifaget. Målgruppen er ulike profesjonsgrupper med sexologi som interesseområde, herunder journalister, medisiner og psykologer.

Forfatterens intensjon er å synliggjøre arbeidet på sexologifeltet og den rådende tenkning omkring sexologi, og boken har mer karakter av å være en fagbok enn en rendyrket lærebok. Målsettingen har vært å bidra til nytenkning og å utfordre foreldede tanker og forestillinger om hva som er natur og hva som er kultur på seksualitetens område. Med sine 25 års virke innenfor fagfeltet tar Almås utgangspunkt i det hun kaller «subjektivitetens diskurs» – kunnskap erverves først og fremst gjennom sansene.

I boken vektlegges et klinisk deskriptivt perspektiv, snarere enn et forskningsperspektiv. Første del omhandler seksualitetens uttrykk og problemer, i del to omtales sexologisk kunnskap og sexologi som fag. Almås hevder at hun spesielt har hatt journalister i tankene da hun skrev. Det er fristende å hevde at bokens andre del nok passer denne yrkesgruppen bedre enn første del, som mer henvender seg til for eksempel medisiner eller psykologer. Mest innsiktsfullt og best er kapitlene i første del om kjønn, seksuell tiltrekning og seksuelle ten-

ningsmønstre. Et minus er det at hovedoverskriften *Seksualitetens uttrykk og problemer* ikke har et underkapittel som beskriver for eksempel seksualvaner. Boken er meget velskrevet. Man ville likevel profittert på å legge mer vekt på layout, og det kunne godt vært påspandert noen illustrasjoner.

Bente Træen

Psykologisk institutt
Universitetet i Tromsø

Nyttig kokebok for den som vil lære operativ gynekologi

Lotte Clevin, Jens Jørgen Kjær, Bent Ottesen, red.

Operativ gynekologi

343 s, tab, ill. København: Gads Forlag, 2005.
Pris DKK 325
ISBN 87-12 03971-3

Operativ gynekologi er en kirurgisk håndbok skrevet etter kokebokprinsippet. Den henvender seg i første rekke til utdanningskandidater i fødselshjelp og gynekologi.

Innledningsvis er det to kapitler om kirurgisk patofysiologi og sårtilheling. Deretter følger kapitler om kirurgiske prinsipper, suturmateriale, kirurgiske instrumenter og preoperativ vurdering. Hoveddelen består i beskrivelse av alle operative prosedyrer. Forfatterne har også tatt med obstetriske prosedyrer og prosedyrer ved obstetriske skader og komplikasjoner. Boken er skrevet på dansk, og den inneholder mange illustrasjoner for alle inngrep.

De tre hovedforfatterne har redigert, i tillegg har en rekke fremragende danske gynekologer bidratt med enkelte kapitler. Den er strengt redigert, slik at den fremstår som enhetlig, og den er enkel og inneholder gode illustrasjoner som viser prinsippene ved de forskjellige inngrepene. Betydningen av god og atraumatisk kirurgisk teknikk med minimal blødning understrekes. Leseren får en skjematisk innføring i prinsippene ved kirurgiske inngrep, og det er også beskrivelser av hvordan man oppfører seg på en operasjonsavdeling og av arbeidsfordelingen mellom operatør og operasjonssykepleier. Man går stegvis gjennom alle faser av det enkelte inngrep, det hele illustrert med gode tegninger. Det er blitt liten plass til alternative løsninger, men på bakgrunn av at dette er en basal innføringsbok, er det ikke noe stort savn. For de fleste utdanningskandidater vil boken være et funn dersom de spanderer noen minutter på det aktuelle kapittel forut for hver operasjon. Den er kort, lettles-

og lettfattelig. Av og til er den vel skjematisk, men det tilgis når man ser alle dens sterke sider. Jeg synes alle utdanningskandidater burde skaffe seg boken og studere den foran nye inngrep, det vil lette tilegningen av kirurgiske ferdigheter betydelig. Også spesialister vil ha nytte av å bla i denne boken.

Jeg anbefaler den på det varmeste til alle utdanningskandidater som tar mål av seg å lære operativ gynekologi.

Harald Helland

Kvinneklinikken
Haukeland Universitetssjukehus

Kjønn – hvorfor har vi det?

Bjørn Vassnes

Livets dans – om kjønn, krig og kjærlighet

164 s. Oslo: Humanist forlag, 2004.

Pris NOK 248

ISBN 82-90425-80-5

Forfatteren har samlet relevante forskningsresultater fra biologi og psykologi og satt det hele sammen til en bok som omhandler kjærlighet, kjønn og sex med evolusjon som forklaringsmodell. En rekke liknende bøker er pub-

lisert på engelsk, og noen er oversatt til norsk, men utvalget er lite. Boken minner i form, oppbygning og innhold om Richard Dawkins bøker om genetik og evolusjon. Den har ti kapitler og fyldig referanseliste. Hvert kapittel tar for seg avgrensede temaer som partnervalg, hvorfor vi har kjønn, kjærlighet og utroskap. Språket er lett, og det er lite bruk av fagterminologi. Stadig brytes teksten opp av utdrag fra relevante bøker og artikler. Dette gjør den lettlest. Det er ikke illustrasjoner, men det føles ikke som noe savn. Formatet er som en vanlig paperback.

Evolusjon har alltid vært vanskelig å forstå og akseptere. Evolusjonsteorien provoserer ofte, blant annet fordi den kan være politisk ukorrekt, den tar ikke hensyn til gjeldende samfunnsproblemer og -normer. I noen sammenhenger vil det kanskje føles direkte upassende å trekke frem evolusjonslæren, for eksempel når det gjelder kjønnskamp og kjønnsroller, slik det er gjort her. På den annen side er det vel like upassende å neglisjere en så sentral teori, selv om noen føler seg tråkket på tærne.

Det er ikke alltid lett å peke ut målgrupper for bøker, men for denne er det ikke vanskelig: Alle med en viss interesse for de mekanismer som fører livet videre.

Jens Bjørheim

Tidsskriftet

Sosialmedisin

John Gunnar Mæland, Per Fugelli, Georg Høyer, Steinar Westin, red.

Sosialmedisin – i teori og praksis

400 s, tab. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2004.

Pris NOK 475

ISBN 82-05-31532-9

Sosialmedisin – i teori og praksis er en lærebok som vander sig till läkarstudenter som mot slutet av sin läkarutbildning har önskemål att fördjupa sina kunskaper om samhälls-, hälso- och sjukvårds-, samt individproblem

i gränslandet mellan samhälle och medicin.

Boken är ett samarbetsprojekt mellan fyra norska lärosäten. Författare är både redaktörerna själva och ett tiotal andra med kompetens inom en för socialmedicinen relevanta områden. Boken består av tre övergripande delar med sammanlagt 21 kapitel.

Detta är ett mycket ambitiöst arbete som strävar efter att ge en relativt heltäckande bild av den moderna socialmedicinens roll. I ett inledande kapitel tas definitionsfrågan upp. Vad är socialmedicin, en ständigt aktuell fråga? Framför allt försöker författaren definiera socialmedicinens kärna. Efter att ha läst den inledande delen blir man imponerad av socialmedicinens vida spännvidd. Socialmedicin handlar om epidemiologi, samhällets struktur och ohälsa, socioekonomiska orsaker till hälsans olika fördelning, och allokering av resurser till hälso- och sjukvården. Satsar vi begränsade resurser rätt i samhället? Men boken tar också upp andra dagsaktuella samhällsproblem såsom den ökade sjukskrivningsfrekvensen i Norge. Vad kan socialmedicin bidra med för kunskap för att komma till rätta med den exploderande utvecklingen? Kan specialiteten förklara den under senare tid minskade sjukfrånvaron? Men boken tar även upp känsliga frågor om prioriteringar. Är det rätt att satsa på «extreme makeover», dvs. stora sjukvårdsresurser för att mäniskor som inte är nöjda med sitt utseende skall förändra sitt yttre? För att kunna besvara den frågan behövs socialmedicinsk kompetens, och boken guidar läsaren i hur man kan tänka kring dylika frågor. Ingen bok i socialmedicin skulle vara komplett utan ett internationellt perspektiv. I denna finns ett kapitel som belyser ohälsans enorma kostnader och hämsko för att stora delar av Afrika skall utvecklas. Mot slutet av boken diskuteras läkarens och hälso- och sjukvårdens förändrade roll och den ökande patientmakten. Att detta påverkar sjukvårdsstruktur och resursallokering är

helt klart. Det återstår att se exakt hur. I sista delen förs en intressant diskussion om strategier för ett friskare samhälle. Socialmedicinen spelar en central roll i en dylik strategi.

Jag finner detta vara en mycket intressant, välredigerad och tankeväckande lärobok. Läkarstudenter, men även andra med intresse för samhällsmedicinska frågor, torde ha stor nytta av boken. Jag fann den själv värdefull i samband med att vi planerade den socialmedicinska kursen i Uppsala.

Bengt Arnetz

Uppsala Universitet

Et leukemibarns bønner til Gud

Eric-Emmanuel Schmitt

Oskar og den rosa damen

80 s. Oslo: Pantagruel forlag, 2004.

Pris NOK 198

ISBN 82-7900-181-6

Forfatteren er utdannet innen musikk, filosofi og teater. Han har skrevet en rekke skuespill og bøker. Den aktuelle boken inneholder en rekke brev som en ti år gammel gutt med leukemi, har skrevet til Gud. Brevene ble

funnet av «den rosa damen», en dame som frivillig kom på besøk på Barnesykehuset. Gutten kalte henne Rose-bestemor, og hun knyttet et sterkt kjærlighetsbånd til ham.

Brevene er velskrevet og friskt formet. Den sier en god del om tankene til et barn som skal dø.

Boken er innbundet og illustrert på omslaget. Den anbefales både for kolleger og annet helsepersonell som steller med kritisk dårlige kreftbarn.

Peter Johan Moe

Trondheim